

Sammenfatning af indsatser omkring forebyggelse af pigeomskæring

Københavns Kommune har en række indsatser, hvor aktiviteter rettet mod forebyggelse af pigeomskæring indgår. Nedenstående skal ses som samlet vifte af de tilbud og tiltag der allerede eksisterer i Københavns Kommune samt gennem handleplanen mod pigeomskæring vil blive iværksat for borgere og medarbejdere.

Forebyggende og rådgivende aktiviteter i Børne- og Ungdomsforvaltningen

Børne- og Ungdomsforvaltningen er ansvarlige i forhold til Lov om forebyggende sundhedsydelser til børn og unge. Dette betyder, at den kommunale sundhedstjeneste, der omfatter den kommunale sundhedspleje og kommunallægeordningen, er forpligtet til at yde en generel sundhedsfremmende og sygdomsforebyggende indsats. Endvidere skal der ydes en individorienteret indsats overfor børn og unge med særlige behov, herunder piger, der er i risiko for at blive omskåret, eller er blevet det.

Den Kommunale Sundhedsplejes forebyggende aktiviteter

Ved sundhedsplejerskens hjemmebesøg i barnets første år drøftes rutinemæssigt de sundhedsmæssige konsekvenser ved pigeomskæring, og forældrene bliver orienteret om lovgivningen på området. Såfremt sundhedsplejersken får kendskab til familier, der skal rejse til udlandet, hvor der skønnes at være risiko for, at barnet skal omskæres, tager sundhedsplejersken kontakt til familien for at drøfte dette forhold. Såfremt sundhedsplejersken vurderer, det er nødvendig underrettes Socialforvaltningen om sådanne planer (jævnfør lov om social service § 153.)

I de lokalområder, hvor der bor mange somaliere, har den lokale sundhedspleje dannet mødregrupper, hvor kvinderne bl.a. kan tale om kvindelig omskæring. Her informeres kvinderne om de sundhedsmæssige og juridiske konsekvenser. Det er sundhedsplejerskernes indtryk at der er stor interesse for at drøfte emnet i en gruppe, hvor kvinderne føler sig trygge, hvor der er tavshedspligt, og hvor også andre emner drøftes. Ifølge sundhedsplejerskerne giver kvinderne generelt udtryk for, at deres døtre ikke skal omskæres.

Ved sundhedsplejerskens indskolingsundersøgelse og gennem den jævnlige kontakt, som sundhedsplejersken har med skolebørnene ved sundhedssamtaler og screeninger op gennem skolealderen, er der mulighed for en opsporing af piger der er i risiko for eller er blevet omskåret. I forbindelse med indskolingsundersøgelsen er det kutyme i nogle bydele at undersøge, om barnets mor er tilknyttet en etnisk mødregruppe, for at sikre at moderen deltager i et netværk, der kan støtte hende i ønsket om, at datteren ikke skal omskæres.

Efteruddannelse af nyuddannede sundhedsplejersker og evt. andet frontpersonale

Børne- og Ungdomsforvaltningen vil, i forbindelse med handleplan mod pigeomskæring, fremadrettet sikre, at nyuddannede sundhedsplejersker får et efteruddannelses tilbud med en opkvalificering i problemstillingen. Såfremt der viser sig at være behov, vil det evt. blive udvidet til også at gælde andet af Børne- og Ungdomsforvaltningens frontpersonale.

Kommunallægernes forebyggende aktiviteter

Alle børn tilbydes en lægelig undersøgelse ved henholdsvis skolestart og udskoling samt ekstra

undersøgelser, hvis der er særlige behov.

Ved indskolingskonsultationen og helbredsundersøgelsen i 0. klasse bliver forældrene i den omtalte målgruppe altid spurgt om, hvorvidt deres datter er omskåret, eller om familien har planer om omskæring. Forældrene bliver i den sammenhæng informeret om de sundhedsmæssige og juridiske konsekvenser ved pigeomskæring. Såfremt forældrene giver udtryk for, at man ønsker sine døtre omskåret underretter lægen socialforvaltningen.

I de tilfælde, hvor lægen får mistanke om, at forældrene har planer om at få deres datter omskåret, bliver familien tilbudt en ekstra undersøgelse/samtale. Pigerne bliver typisk henvist fra lærere eller sagsbehandlere. Lægen orienterer forældrene om, at omskæring er et ulovligt indgreb, samt at Socialforvaltningen underrettes. Hvis forældrene bekræfter, at der er foretaget omskæring vil barnet/den unge blive henvist til undersøgelse på Rigshospitalet. Dette sker i samarbejde med Socialforvaltningen.

I forbindelse med den lægelige konsultation i 9. klasse drøfter lægen problematikkerne omkring omskæring i en dialog med den unge kvinde, når der bliver tale om menstruation og seksualitet. Hvis der er tale om unge kvinder, der er omskåret, vil fokus være på eventuelle gener og mulighed for afhjælpning af disse.

Hvis daginstitutioner/skoler eller andre har mistanke om, at en pige skal eller er blevet omskåret, kan Kommunallægeordningen kontaktes med henblik på rådgivning samt med tilbud om lægelig deltagelse i samtale med forældre.

Borgerrettet informationsmateriale og -møder

Som et led i handleplan mod pigeomskæring reviderer og gentrykker Børne- og Ungdomsforvaltningen en tidligere anvendt pjec "Mor, mor skal jeg omskæres?". Pjecen henvender sig til kvinder og deres døtre såvel som familien inden for de kulturer, hvor omskæring af piger kan finde sted, og fortæller om de sundhedsskadelige konsekvenser ved kvindelig omskæring på dansk, somalisk og arabisk. Pjecen udleveres ved sundhedsplejerskens kontakt med familier, hvor det skønnes relevant og danner udgangspunkt for en dialog om temaet.

Børne- og Ungdomsforvaltningen vil sikre, at alle medarbejdere, der er i kontakt med børn og unge, har kendskab til den udarbejdede handlevejledning og kender deres forpligtigelser i forbindelse med problemstillingen.

Herudover afholder Sundheds- og Omsorgsforvaltningens sundhedsformidlere informations- og dialogmøder om sundhed for københavnere med anden etnisk baggrund end dansk. Dette gøres blandt andet i etniske foreninger, væresteder, sprogskoler, aktiveringssteder og i boligområder. Møderne kan foregå på dansk eller et af følgende sprog: urdu, tyrkisk, arabisk, kurdisk, farsi, berbisk eller somali. Der er mulighed for at holde kønsopdelte møder.

Det skønnes dog, at sundhedsformidlerne bør opkvalificeres omkring de lovgivningsmæssige rammer, for at kunne informere korrekt omkring lovgivning på området.

Informationsmateriale til professionelle

Etnisk Konsulent Team, der hører under Socialforvaltningen, har som en del af handleplan mod pigeomskæring udarbejdet en vejledningsfolder som lægges på de forskellige forvaltningers intranet og www.kk.dk. Folderen indeholder en beskrivelse af, hvilke opmærksomhedspunkter professionelle skal have for at kunne identificere situationer, hvor omskæring er en potentiel risiko, samt oplysninger om hvordan man som professionel kan identificere situationer, hvor omskæring har fundet sted.

Folderen redegør for hvilke handlemuligheder, der findes, når man som professionel står i en situation, hvor man er i tvivl eller bliver bekendt med, at omskæring skal eller har fundet sted. Den giver endvidere forslag til, hvordan kontakten til forældrene kan indledes og hvor man som professionel kan hente yderligere hjælp, såvel som hvad man skal gøre, hvis en kvinde ønsker støtte til bearbejdning af traumer på baggrund af omskæring.

Endelig bliver det pointeret i folderen, at omskæring af piger er en kriminel handling, som medfører straf: Ifølge straffelovens § 245 a: *"den, som ved legemsangreb med eller uden samtykke eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvist, straffes med fængsel indtil 6 år"*.

Socialforvaltningens børnefamilieteam og rådgivningstilbud på børne- og ungeområdet

Kerneområdet for børnefamilieteamet er børnefamilier med særlige behov for støtte efter servicelovens kapitel 11.

Både i forhold til familierne, men også i forhold til samarbejdspartnere, skal børnefamilieteamet kunne give relevant rådgivning og vejledning, hvilket også gælder i forhold til omskæringsproblematikken. Rådgivningen kan bestå i at henvise til relevante eksperter, eks. sundhedspersonale i Børne- og Ungdomsforvaltningen.

I forhold til den enkelte familie med børn er børnefamilieteamet ansvarlig for at undersøge og vurdere om, der er behov for hjælpeforanstaltninger efter serviceloven og i givet fald hvilke. Dette gælder, hvad enten henvendelsen kommer fra familien selv eller via en underretning fra skole, dagsinstitution eller andre. Derved adskiller en sag omkring pigeomskæring sig ikke formelt fra andre børnesager. Den generelle procedure for generelle og akutte børnesager, herunder inddragelse af politiet, er kendt i børnefamilieteamene.

København Kommunes Socialforvaltning har en række rådgivningstilbud rettet mod børnefamilier, unge og unge. Servicebutikkerne, Ungerådgivningen og Døgnkontakten har alle en anonym rådgivningsfunktion. Servicebutikkerne retter sig mod børnefamilier og tilbyder anonymrådgivning såvel som kortere rådgivningsforløb. I ungerådgivningerne kan unge henvende sig fra gaden og få anonym rådgivning og vejledning, herunder rådgivningsforløb. Døgnkontakten er Københavns Kommunes krise- og rådgivningscenter for børn og unge og yder akut og almindelig rådgivning døgnet rundt.

Etnisk Konsulent Team er en enhed under Døgnkontakten. Etnisk Konsulent Team tilbyder sagsbehandlere og andre samarbejdspartnere kvalificeret sagsstøtte og supervision i forbindelse med problemstillinger, der er særlige for etnisk minoritetsunge, som eksempelvis tvangsægteskab.

Endvidere kan teamet benyttes som mæglere mellem ung og familien. Etnisk Konsulent Team har udarbejdet en minivejledning til frontmedarbejdere om pigeomskæring samt en handleplan for truede unge med anden etnisk herkomst end dansk.

De forskellige rådgivningstilbud såvel som Etnisk Konsulent Team oplever ikke kvindelig omskæring som en hyppig problemstilling i det daglige arbejde. Tilbudene skal ved henvendelser omkring fare for eller en foretaget pigeomskæring give relevant rådgivning og vejledning. Rådgivningen kan bestå i, at henvise til relevante eksperter, eks. sundhedspersonale i Børne- og Ungdomsforvaltningen eller underretning til socialcenteret.